

Prædiken til Julesøndag

Matt. 2, 13-23

”Julen er hjerternes fest”, siger vi. Og det er også rigtig nok, at julen først kommer til os, når vi åbner vore hjerter og lader hjerteligheden råde. Men julen er også en påmindelse om hjerteløsheden i så mange skikkelser: Dyb armod og fattigdom for nogen, vold og kriminalitet for andre, og ensomhed og stor sorg for andre igen. Det nytter ikke noget, at vi ikke vil se eller høre om de vilkår, der er virkelighed for mange mennesker både her til lands og ude i verden.

Jesus blev ikke født på anden sal i Magasin du Nord! Han blev født ind i en hjerteløs verden. Lader vi som om hjerteløsheden, verdens og ikke mindst vor egen, ikke findes, gør vi julen til de velbjærgedes fest – en fest for os selv og vore nærmeste, hertil og ikke længere.

Men i evangeliet i dag bliver vi mindet om hjerteløsheden, og vi bliver holdt fast på, at børn, der er blevet dræbt i Betlehem, i Bosnien og i Brønderslev er uforglemmelige hver især. Det kan godt være, at vi har glemt alverdens børnemord og mishandling, så snart TV-kameraerne er slukkede, og vi har travlt med os selv og vores eget. Men hver af disse børns mødre har, som Raket i Rama, grædt over et barn, som de har mistet, og

som Raket, vil alverdens mødre ikke lade sig trøste, for deres børn er ikke mere. Ramaskriget er det skrig, der til alle tider har lydt rundt om på kloden, og som lyder den dag i dag: Hjertesøkende hulken og gråd – mødres og fædres dybe sorg over deres børns lidelser og død. Det er ikke til at fatte, at mennesker kan komme sig over så stor smerte og tab. Det kan de måske heller ikke.

En af verdenslitteraturens stærkeste beretninger om en moders ødelagte liv og gennem årene delvis fortrængte men dog fortsatte, ramaskrig langt ind i sjælen, er William Styrons *Sophie's Choice*, eller *Sophies valg*, som mange nok vil genkende i filmatiseringen med Meryl Streep i hovedrollen. Sophie fortæller en aften, der bliver til mørke, sin ven Stingo om sin dybt gemte hemmelighed, sit livs smerteligste valg.

Sophie og hendes to børn, Jan og lille Eva, blev under 2. verdenskrig sendt til Auschwitz. Ved ankomsten blev hun og børnene stillet ansigt til ansigt med en 35-40 årig tydeligt beruset SS-læge i uniform. Jan havde på den sidste del af turen fra Warszawa, hvor de kom fra, trøstet sin lillesøster, og de to havde sammen holdt modet oppe. Nu var der ikke mere mod tilbage hos nogen af

dem. SS-lægen var ubehagelig og truende i sin adfærd, og alle tre fornemmede de, at deres liv og skæbner afhang af denne læges bedømmelse og ikke mindst hans humør. Under forhøret af Sophie brast det ud af hende på tysk: ”Jeg er polsk, ikke jøde. Heller ikke mine børn. De er racerene. De taler tysk”. Og som for at komme med den endelige trumf sagde hun: ”Jeg er kristen. Jeg er troende katolik. ... jeg tror på Jesus Kristus”. Da blev SS-lægen mærkeligt nærværende. ”Nå, så du er troende? Du tror på Jesus Kristus, din frelser? Sagde han ikke: ’Lad de små børn komme til mig?’” Derpå stillede lægen Sophie over for sit livs valg, som fulgte hende som en mørk skygge resten af hendes dage: ”Du kan beholde et af dine børn. Den anden ryger med de dødsdømte. Hvem af dem vil du beholde?” ”Men jeg kan ikke vælge”, skreg Sophie, ”Jeg kan ikke vælge”, skreg hun igen og igen. Klageråb, ja ramaskrig som sidenhen altid eksisterede i Sophies bryst. ”Vælg”, kommanderede lægen utålmodigt. Sophie faldt på knæ. På den gnavende, skurrende cement holdt hun børnene ind til sig, så knugende tæt, at hun følte, at deres kroppe var én. ”De må ikke lade mig vælge, hørte hun sig selv hviske tryglende, ’jeg kan ikke vælge’. ’Så send dem begge to derover’, sagde lægen til hjælperen. ’Tag den lille’, råbte hun, ’tag min lille pige!’”

”Mama!’, hørte hun Evas tynde men hjerteskrærende skrig i det sekund, hun skubbede barnet væk fra sig og rejste sig fra cementen med en klodset snublende bevægelse”. Sophie ”skulle for evigt bevare et sløret indtryk af at barnet blev ved med at se sig tilba-

ge, bønfoldende. Men fordi hun var næsten blindet af salte, store, strømmende tårer blev hun sparet for at se udtrykket i Evas ansigt, og det var noget hun altid var taknemmelig for. For i sit hjertes mest kummerfulde ærlighed vidste hun at hun aldrig ville have kunnet magte det, drevet næsten til afsind som hun var af sit sidste glimt af den lille skikkelse der forsvandt”.

En smerte så stor, at tårerne bliver en barmhjertighed, fordi blikket blændes herved – der findes smerte og sorg så stor og ubærlig, at det ikke giver mening at tale om at komme over den.

På en julesøndag, hvor vi hører om barnemordet i Betlehem eller som i *Sophies valg* om en moders umulige valg og ubeskrivelige kæmpetab, gives der ingen nem og ligefrem måde at forkynde evangeliet. Over for ramaskriget må al billig trøst og letkøbt tale forstumme. Der er ingen særlig forkyndelse i, at én slap væk og reddede sit liv – hverken i Betlehem eller i Auschwitz. Det er hjerteskrærende og rædselsfuldt. Der er kun den trøst, at rædslen ikke er det sidste.

Skønt rædslen er vilkåret for mange, er det dog ikke og aldrig det sidste. Fordi Gud, i Jesu Kristi skikkelse, er gået ind for at være hos os her, hvor vi er. Var Gud her ikke, da var rædslen ikke blot det sidste, men også det eneste.

Gud er, at kærlighed, nåde og barmhjertighed findes og viser sig, selv i helvede. Gud er, at der findes en kærlighed – en rig guddommelig kærlighed, der sætter sig igennem, selv der hvor vi troede, alt var lagt øde, og vi selv var gået til i rædsel og smerte. Kristus, Guds eget billede her på jorden,

kom dog. Trods denne verdens magthaveres forsøg på at dræbe ham allerede ved fødslen i Betlehem kom han dog til at vokse op i Nazaret, og han stod siden hen frem som det stærkest tænkelige billede på den kærlighed og nåde og barmhjertighed, som overvinder alt, selv døden. Med ham er vi bevaret fra at sidde i mørket i al evighed. Med Kristus er vi til alle tider, i medgang og modgang, i sorg og glæde, på livets side. Det er juleglæden året igennem: At vi trods rædslen og kulden, smerten og sorgen, der også driver ind over vore liv, at vi dog, trods alt, får givet gode grunde og mod til at vende os bort fra det, der gik i stykker og se fremtiden som en mulighed trods alt det ødelagte.

Måske kan man sige, at den eneste mening, der er i den meningsløse lidelse er, at den skal blive trøstet. Begyndelsen på Jesus-historien foregriber, at sorgen en dag skal føde glæde, og hver tåre skal tørres af kinderne. Den meningsløse lidelse skal ikke bortforklares. Og den skal så sandelig heller ikke gemmes og glemmes, som Sophie forsøger på, indtil hun møder Stingo.

Hvis der er noget, der kendetegner julens budskab, som det står skrevet i Det Nye Testamente om barnet, der blev født i en stald i Betlehem, så er det viljen til ikke at glemme det uforglemmelige; til ikke at lade som om alting er i orden, når alting faktisk ikke er i orden. Og hvis der er noget virkelig anstødeligt i kristendommen, så ligger det i, at Gud tog bolig i hjerteløshedens verden. Derfor må vi stille os det spørgsmål, om vi har halveret julens budskab, når vi betegner julen som hjerternes fest? Har vi gjort julen til familiens og hjerternes fest for alle os,

der har familien i orden og hjerterne intakte – hvem der end har det?

Julens åbenbaring af Gud som det hjemløse flygtningebarn er en åbenbaring af ethvert barns værd og værdighed, og det har konkrete konsekvenser for, hvordan vi lever sammen og viser agtelse for de svageste i vort samfund her i lille Danmark og i verdenssamfundet udenfor dette lands grænser. For tilgivelsen, nåden og syndernes forladelse fordrer af os, at vi tager vare på hinanden, som om vi bar et barn varsomt på armen.

Vivian Linnebjerg

Velling

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk